

Emlékképek

A hetvenéves Szörényi Lászlónál tizenkét – csaknem tizenhárom – évvel idősebb vagyok. Vannak olyan gyerekkori emlékeim, amilyenekre ő nem tehetett szert. Emlékszem egy családi nyaralásunkra: két hét alatt bejártuk a Felvidék déli tájait, amelyek akkor visszakerültek Magyarországhoz. Megnéztük Kassát, Rozsnyót, a Szádelői völgyben részt vettünk egy ott táborozó cserkészcsapat tábortüzén. Aztán néhány évre Nagyváradra kerültünk. Édesapám megyei tisztviselő volt, s akkor Bihar megye székhelye visszakerült oda. Ott kezdtem el a gimnáziumi tanulmányaimat a premontreieknél. Emlékszem, egyszer Mécs László látogatott oda egy fergeteges szavalómatinéra. Ott éltem át a háború kitörését, az első bombázást. Onnan kellett aztán – mindenünket otthagyva – '44 őszén Pestre menekülnünk.

Nem önéletrajzot írok. '45-ben, amikor Szörényi László megszületett, apám visszakerült a hadifogságból, szerényen kerestük a helyünket egy élénk nyíló új világban. Piarista diák lettem, '51-ben ott is érettségiztem aztán. De közben hatodikos korunkban államosították a mi iskolánkat is. Akkor nem nagyon reméltük, hogy két év múlva visszajönnek a régi tanáraink. Közben attól kellett tartanunk, hogy a rendet is feloszlatták. Könyveiket mentették, hozzánk ládászám került patológiai anyag. Én akkor már elboldogultam a latinnal; kötetével olvastam Szent Ágostont. Közös kirándulásainknak is sokat köszönhetek, de az életem további távlatait Ágoston nyitotta meg előttem.

Érettségi után a rendbe kértem fölvételemet, de azt ajánlották, hogy ha lehet, „hazulról” végezzem el az egyetemet, s utána rövidebb időre vegyem igénybe a szűkösen megszabott növendéklétszám-keretet. Felvettek. '51-től '55-ig magyar egyszakosként elvégeztem a bölcsészkaron a tanárkodáshoz szükséges tanulmányokat. Közben (titokban) rendkívüli hallgatóként jártam a Hittudományi Akadémiára is. Tanáraink közt tisztelhettem Szörényi Andort, aki akkoriban ott az újszövetségi tárgyak professzora volt.

'56-ot már piarista papnövendékként éltem át. Az események kirobbanását egészen közről, hiszen rendházunk közvetlenül a Rádió épülettömbje mögött volt. '59-ben doktoráltam aztán – teológiából –, akkor szenteltek pappá, az '59/60-as évben kezdődött el a tanári munkám.

Néhány írásom már egyetemi hallgató koromban megjelent a Vigiliában. Álnéven, hogy az egyetemen ne figyeljenek fel rá. Szörényi Lászlóról, egykori professzorom unokaöccséről a hatvanas években hallottam, Szentgyörgyi András nevű rendtársamtól, akit

akkoriban a Központi Szemináriumban elhelyezett egykori pálos könyvtár rendezésére kértek fel. A *Hogyan él a múlt* című beszélgetéskötetben örömmel fedeztem fel a hajdani fiatalember szíves emlékezését ezekre az első könyvtári, könyvtárosi tapasztalatokra meg „a pipás piaristára”, akit ő nagy szeretettel tévesen András helyett Istvánként említ. Nem tudom, tudja-e, hogy ennek a Szentgyörgyi Andrásnak anyai nagybátyja volt Karácsony Sándor, aki a maga eredeti módján szokatlan, jó ízű dolgozatokat írt Aranyról, Katonáról, más hajdanvolt tollforgató magyarokról.

Magam sokat olvastam ebben az időben. Öt évet Kecskeméten töltöttem, de aztán Pestre rendelték az előljáróim, s itt a gimnáziumi tanári munka mellett más feladat is várt rám. Kicsiny teológiai főiskolánkon – váratlanul – rám bízta a biblikus tárgyak oktatását. Tanulnom kellett, a szükséges könyveket sem volt könnyű beszerezni. Közben az irodalmi élet alakulásától s az irodalomtörténeti kutatásokról sem akartam távol maradni. Érdeklődéssel figyeltem Németh G. Béla írásaira, arra a fiatalokból álló körre is, amely tanítványaiból körülötte kialakult. Aranyról jelent meg akkoriban egy nagyon jelentős közös tanulmánykötetük, amelyben Szörényi Lászlónak egy írása is szerepelt. Váratlan öröm volt számomra, hogy ennek a körnek fiatal tagjai egy beszélgetésre meghívtak maguk közé – alighanem Balassa Péter javaslatára. Most meghatva leltem a *Hogyan él a múlt* kötetben egy kedves utalást erre a találkozásra.

Másképp, de mind a ketten eléggé sietősen éltünk. Nekem elsősorban egy viszonylag szűk tanítványi körre kellett gondolnom. De azért én is úgy éreztem, nemcsak az a dolgom, hogy elmondjam nekik, amit az egyetemen megtanultam. A világ nyílt meg előttem, ennek az ízeit kellett elvinnem a gimnáziumba és a főiskolára. Szörényi László előtt viszont – a diktatúra bosszantó és nevetséges kicsinyességei ellenére – valóban, a szó szoros értelmében megnyílt a világ. Külföldi tudományos konferenciákra, finnugor kongresszusra hívták, küldték, nemcsak hallgatóként, hanem megbecsült előadóként is.

Magam – később – nem tudományos kérdésben, ügyben fordultam hozzá tanácsért és segítségért. Amíg bírtam, tettem, sokat kirándultam a diákjaimmal. A rendszerváltozáskor aztán tágabbra nyíltak a lehetőségeink. Fölmerült bennünk a gondolat, hogy nyári kerékpártúrákon el-ellátogathatnánk Rómába is – régi, gyalogos zarándokok nyomán. Fontos volt számunkra, hogy olyan utat találjunk, amelyen nincs alagút, lehetőleg kevés a kapaszkodó, a meredek hegyi lejtő. Tudtam, hogy Szörényi László édesanyja sokszor tolmácsként kísért turista autóbuszokat Itáliába. Fia közvetítésével tőle kaptunk nagyszerű útvonaltervet. Trieszt, Velence, Rimini, Róma: Nagykanizsától vagy Zalaegerszegtől két hét alatt viszonylag kényelmesen bejárható ez az út. Aztán egy-egy hétig időztünk Rómában már

a visszatérő csapattal együtt, amely vonattal érkezett oda, hogy aztán „hazahozza” a kerékpárokat, s az előző csoport viszont vonattal térjen haza. Hatszor (ötször oda-vissza) megtettem ezt az utat, s mindig hálával gondoltunk arra, aki megtervezte számunkra.

Ezek s a hozzájuk hasonló utak másféle eredményekkel jártak, mint Szörényi László tudományos utazásai, külföldi missziói, mégis úgy érzem, van bennük valami mély hasonlóság. Azért figyelem, fogadom nem irigykedve, hanem nagy érdeklődéssel és mély rokonszenvvel az ő útjainak eredményeit, azokat a páratlanul gazdag írásokat, amelyekkel tanítványait s a szakmát meglepte.

Zűrzavaros könyvespolcaimról le-leemelem egyik-másik kötetét. Meghat, hogy alkalomadtán engem is „idéz”: Janus Pannoniusszal vagy a barokk kori piaristák latin nyelvű költészetével kapcsolatban. Talán neki köszönhetem azt is, hogy Mészöly Miklós halálakor megkértek, írjak néhány sort én is az ő emlékét őrző, idéző kötetbe. László a *Hunok és jezsuiták* című kötetét – mint olvasom benne, „sok-sok szeretettel” – Rómában nyomta a kezembe 1993. június 1-jén. Akkor valószínűleg nem kerékpárral mentem oda, hanem valami rendi kötelességtől szólítva, repülőgépen. Nem volna igaz, de valamelyest mégis igaz volna, ha azt mondanám: két sokat lótó-futó ember, idehaza nehezebben találkoztunk.

Amikor – s nem ritkán! – írásait olvasom, úgy érzem, alapjában nagyon hasonlóan látjuk a világot. De ez már nem bontható ki egy ilyen köszöntőben. Isten tartson meg, Laci! „Sok-sok szeretettel” köszöntelek én is: hetvenéves fiatal. Tartson meg! És adja, hogy foganata legyen a szavadnak!